

Załącznik nr 2 do SIWZ

**UMOWA
(wzór)**

Małopolski Instytut Kultury w Krakowie, siedziba: ul. 28 lipca 1943 nr 17C, 30-233 Kraków, Instytucja Kultury Województwa Małopolskiego, wpisana do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Samorząd Województwa Małopolskiego pod numerem RIK 7/99, na podstawie rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury (Dz. U. 2012, poz. 189), NIP: 675-000-44-88, REGON: 000 278 267, reprezentowany przez:

.....
zwany dalej „Zamawiający”

a

.....
reprezentowany przez:

zwany dalej „Wykonawca”

Wyboru Wykonawcy dokonano w wyniku postępowania przeprowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 ze zm.)

§ 1

1. Przedmiotem umowy jest **dostawa licencji na oprogramowanie do przetwarzania danych cyfrowych i edycji grafiki 3D do Regionalnej Pracowni Digitalizacji (RPD MIK) w ramach projektu Wirtualna Małopolska**, zwanego dalej „Oprogramowaniem”, zgodnie ze szczegółowym opisem przedmiotu umowy stanowiącym załącznik* do niniejszej umowy.
2. Wykonawca zobowiązuje się do wykonania niniejszej umowy zgodnie z ofertą złożoną w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, zatytułowanym „Dostawa licencji na oprogramowanie do przetwarzania danych cyfrowych i edycji grafiki 3D do Regionalnej Pracowni Digitalizacji (RPD MIK) w ramach projektu Wirtualna Małopolska.”
3. Przedmiot umowy realizowany jest w ramach projektu pn. *Wirtualna Małopolska* nr RPMP.02.01.02-12-0421/17 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020, 2. Oś Priorytetowa CYFROWA MAŁOPOLSKA, Działanie 2.1. E-administracja i otwarte zasoby, Poddziałanie 2.1.2. Cyfrowe zasoby regionalne.
4. Wykonawca zobowiązuje się, że przy wykonywaniu zobowiązań wynikających z niniejszej umowy dołoży należytej staranności wymaganej w stosunkach gospodarczych pomiędzy podmiotami profesjonalnie świadczącymi swoje usługi. W szczególności dołoży wszelkich starań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dla informacji wrażliwych, w jakich posiadanie wejdzie w związku z realizacją niniejszej umowy.
5. Przy realizacji postanowień niniejszej umowy Wykonawca zobowiązany jest do uwzględniania wskazówek i zaleceń Zamawiającego zgłaszanych w trakcie wykonywania zobowiązań objętych niniejszą umową, chyba że byłyby one niezgodne z przepisami prawa, zasadami wiedzy technicznej lub wykaczały poza przedmiot umowy.
6. Wykonawca oświadcza, że uzyskał od Zamawiającego wszelkie informacje niezbędne do prawidłowego wykonania umowy.

§ 2

1. Wykonawca dostarczy Zamawiającemu licencje na Oprogramowanie **w terminie dni roboczych /tu zostanie wskazany termin realizacji zamówienia zaoferowany przez Wykonawcę/** od daty podpisania

niniejszej umowy. Za dni robocze uznaje się dni od poniedziałku do piątku, z wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy wymienionych w ustawie z dnia 18 stycznia 1951 roku *o dniach wolnych od pracy* (t. j. Dz. U. z 2015 roku poz. 90).

2. Wydanie Oprogramowania Zamawiającemu zostanie potwierdzone protokołem podpisanym przez upoważnionych pracowników obu stron umowy.
3. Wykonawca ponosi odpowiedzialność za jakość i ilość przekazanego Oprogramowania. Wykonawca przekaże Zamawiającemu informacje niezbędne do aktywacji Oprogramowania (np. klucze, certyfikaty).
4. Wykonawca zobowiązuje się do udzielania technicznej pomocy Zamawiającemu związanej z aktywacją Oprogramowania, a także w przypadku jego nieprawidłowego funkcjonowania w okresie objętym licencją.
5. Wykonawca jest odpowiedzialny względem Zamawiającego za wszelkie wady fizyczne i prawne licencji w rozumieniu art. 556 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny. Przez wadę fizyczną rozumie się, w szczególności, jakąkolwiek niezgodność licencji z opisem przedmiotu zamówienia zawartym w SIWZ.
6. Wykonawca jest odpowiedzialny względem Zamawiającego również za ewentualne roszczenia osób trzecich wynikające z naruszenia praw własności intelektualnej lub przemysłowej, w tym praw autorskich, patentów, praw ochronnych na znaki towarowe oraz praw z rejestracji na wzory użytkowe i przemysłowe, pozostające w związku z wprowadzeniem licencji do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Wykonawca zobowiązuje się do udzielenia gwarancji na dostarczone Oprogramowanie na warunkach nie gorszych niż oferowane przez producenta Oprogramowania. Okres gwarancji liczony jest od dnia podpisania przez Stronę protokołu odbioru.

§ 3

1. Osobą upoważnioną w imieniu Zamawiającego do kontaktów z Wykonawcą, potwierdzenia wydania Oprogramowania, oraz stwierdzenia prawidłowości wykonania umowy jest, tel., e-mail:,, tel., e-mail: lub inna osoba wskazana przez Zamawiającego. Zmiana osoby, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, nie stanowi zmiany umowy w rozumieniu § 9 ust. 1.
2. Osobą upoważnioną w imieniu Wykonawcy do kontaktów z Zamawiającym jest, tel., faks, e-mail:

§ 4

1. Za wykonanie przedmiotu umowy Wykonawcy przysługuje łączne wynagrodzenie w wysokości: zł (słownie:) brutto, w tym za:
 - 1) **Pakiet programów graficznych** <nazwa...../ rodzaj licencji> - 1 sztuka: zł (słownie:), w tym podatek od towarów i usług zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa / bez podatku;**
 - 2) **Oprogramowanie do edycji tekstur w formatach rastrowych na modelach trójwymiarowych** <nazwa / rodzaj licencji> - 1 sztuka: zł (słownie:), łącznie za 3 sztuki:zł (słownie:), w tym podatek od towarów i usług zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa / bez podatku;**
 - 3) **Oprogramowanie do przetwarzania zdjęć i edycji obrazów rastrowych** <nazwa / rodzaj licencji> - 1 sztuka: zł (słownie:), łącznie za 2 sztuki:zł (słownie:), w tym podatek od towarów i usług zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa / bez podatku;**
 - 4) **Upgrade oprogramowania do obsługi posiadanego przez Zamawiającego skanera Artec Eva** <nazwa / rodzaj licencji> - 1 sztuka: zł (słownie:), w tym podatek od towarów i usług zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa / bez podatku;**

- 5) **Oprogramowanie do fotogrametrii** <nazwa / rodzaj licencji> - 1 sztuka: zł (słownie:), łącznie za 3 sztuki:zł (słownie:), w tym podatek od towarów i usług zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa / bez podatku;**
2. Wynagrodzenie Wykonawcy płatne będzie po wykonaniu umowy (dostarczeniu Oprogramowania do Zamawiającego i jego odbiorze przez Zamawiającego, co potwierdzone zostanie protokołem odbioru), w terminie do 30 dni od daty otrzymania przez Zamawiającego prawidłowo wystawionej faktury, na rachunek bankowy Wykonawcy wskazany na fakturze z zastrzeżeniem ust. 7.
 3. Wynagrodzenie określone w ust. 1 obejmuje wszelkie koszty jakie poniesie Wykonawca z tytułu wykonania umowy.
 4. W przypadku zmiany stawki podatku VAT, zmianie ulegnie wysokość wynagrodzenia netto wchodzącego w skład wynagrodzenia brutto oraz wartość podatku VAT, bez wpływu na wysokość wynagrodzenia brutto, o którym mowa w ust. 1 umowy.
 5. Zamawiający oświadcza, że jest czynnym podatnikiem podatku od towarów i usług (VAT) i posiada NIP: 675-000-44-88.
 6. Wykonawca oświadcza, że jest / nie jest** czynnym podatnikiem podatku od towarów i usług (VAT).
 7. W przypadku nie otrzymania przez Zamawiającego od IZ RPO WM środków finansowych na realizację przedmiotu umowy do terminu wypłaty wynagrodzenia, określonego w ust. 2 powyżej, wynagrodzenie Wykonawcy płatne będzie w terminie do 30 dni od dnia otrzymania środków finansowych przez Zamawiającego na realizację przedmiotu umowy. W takim przypadku wskazany w ust. 2 powyżej termin zapłaty ulegnie przedłużeniu w sposób określony w zdaniu poprzedzającym bez konieczności zmiany umowy w tym zakresie, a Wykonawcy nie będzie przysługiwało wobec Zamawiającego roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych.

§ 5

1. Strony ustalają kary umowne przysługujące Zamawiającemu w następujących przypadkach:
 - 1) w przypadku odstąpienia przez Zamawiającego od umowy z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy, w tym w szczególności w sytuacji zaistnienia okoliczności, o których mowa w § 6 ust. 1 lub 2 umowy, w wysokości 50% łącznego wynagrodzenia określonego w § 4 ust. 1 niniejszej umowy;
 - 2) niewykonania przez Wykonawcę umowy – kara umowna w wysokości 50% wynagrodzenia za niewykonane zobowiązanie obliczonego zgodnie z cenami jednostkowymi wskazanymi odpowiednio w § 4 ust. 1 pkt 1-5 niniejszej umowy;
 - 3) opóźnienia z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy w dostarczeniu Oprogramowania zgodnie z terminem wskazanym w § 2 ust. 1 – kara umowna w wysokości 1% wynagrodzenia za zobowiązanie, którego Wykonawca nie wykonał w terminie, obliczonego zgodnie z cenami jednostkowymi wskazanymi odpowiednio w § 4 ust. 1 pkt 1-5 niniejszej umowy za każdy dzień opóźnienia;
 - 4) gdy Wykonawca nie informuje Zamawiającego o wszelkich zmianach w zakresie realizacji umowy przez podwykonawców – Wykonawca zapłaci Zamawiającemu karę umowną w wysokości 1.000,00 zł za każde naruszenie;
 - 5) nienależytego wykonania przez Wykonawcę umowy w innych przypadkach – kara umowna w wysokości 20% wynagrodzenia za zobowiązanie, które Wykonawca nienależycie wykonał, obliczonego zgodnie z cenami jednostkowymi wskazanymi odpowiednio w § 4 ust. 1 pkt 1-5 niniejszej umowy;
2. Naliczone kary umowne mogą być potrącane z wynagrodzenia Wykonawcy.
3. Na naliczoną karę umową Zamawiający każdorazowo wystawi notę obciążeniową.
4. W przypadku, gdy wysokość kary umownej przewyższa kwotę wynikającą z faktury (faktur), różnicę pomiędzy wysokością noty obciążeniowej a wysokością faktury (faktur) Wykonawca zobowiązany jest wpłacić na rachunek Zamawiającego w terminie do 7 dni od dnia wystawienia noty obciążeniowej.

5. Roszczenia o zapłatę należnych kar umownych nie wykluczają prawa żądania zapłaty odszkodowania na zasadach ogólnych, jeżeli wysokość szkody przekroczy wysokość zastrzeżonej kary umownej.

§ 6

1. Bez wyznaczania terminu dodatkowego, z zachowaniem prawa do naliczenia kary umownej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, Zamawiający będzie mógł odstąpić od umowy lub jej części w sytuacji gdy opóźnienie w realizacji przedmiotu umowy lub jej części przekroczy 15 dni roboczych.
2. Zamawiający będzie mógł odstąpić od umowy w sytuacji, gdy zaistnieje jedna z okoliczności wskazanych w art. 24 ust. 1 pkt 12-23 oraz ust. 5 ustawy Prawo zamówień publicznych, w terminie 7 dni od dnia kiedy Zamawiający powziął informacje o okolicznościach warunkujących odstąpienie od umowy.
3. W sytuacji gdy zaistnieje jedna z okoliczności wskazanych w art. 24 ust. 1 pkt 13-14, 16-20 lub ust. 5 ustawy Prawo zamówień publicznych, Wykonawca może przedstawić Zamawiającemu dowody na to, że podjęte przez niego środki są wystarczające do wykazania jego rzetelności, w szczególności może udowodnić naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem lub przestępstwem skarbowym, zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę lub naprawienie szkody, wyczerpujące wyjaśnienie stanu faktycznego oraz współpracę z organami ścigania oraz podjęcie konkretnych środków technicznych, organizacyjnych i kadrowych, które są odpowiednie dla zapobiegania dalszym przestępstwom lub przestępstwom skarbowym lub nieprawidłowemu postępowaniu wykonawcy. Zdania pierwszego nie stosuje się, jeżeli wobec Wykonawcy, będącego podmiotem zbiorowym, orzeczono prawomocnym wyrokiem sądu zakaz ubiegania się o udzielenie zamówienia oraz nie upłynął określony w tym wyroku okres obowiązywania tego zakazu.
4. Zamawiający, uwzględniając wagę i szczególne okoliczności czynu Wykonawcy, może uznać, że dowody, o których mowa w ust. 3 są wystarczające do uznania rzetelności Wykonawcy. Wówczas Zamawiającemu nie przysługuje prawo odstąpienia od umowy zgodnie z ust. 2.
5. W razie zaistnienia istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, lub dalsze wykonywanie umowy może zagrozić istotnemu interesowi bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwu publicznemu, Zamawiający może odstąpić od umowy w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o tych okolicznościach. Wówczas Wykonawca może żądać wyłącznie wynagrodzenia należnego z tytułu wykonania części umowy.

§ 7

1. Żadna ze stron nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności za szkodę, koszty lub wydatki powstałe w wyniku lub w związku z opóźnieniem, nienależytym wykonaniem lub niewykonaniem umowy, jeżeli nastąpiło to w związku z zaistnieniem okoliczności siły wyższej. W takim przypadku żadna ze stron nie może także naliczyć kar umownych.
2. Siła wyższa w rozumieniu niniejszej umowy oznacza wszelkie nieprzewidywalne sytuacje lub zdarzenia, o charakterze wyjątkowym, pozostające poza kontrolą stron, uniemożliwiające którejkolwiek z nich wypełnienie jakichkolwiek spośród jej zobowiązań przewidzianych niniejszą umową, niewynikające z błędu lub zaniedbania stron oraz pozostające nie do pokonania, pomimo dołożenia wszelkiej należytej staranności a w szczególności: zdarzenia o charakterze katastrof przyrodniczych typu powódź, huragan, wichury o nadzwyczajnej sile, trąby powietrzne, wyjątkowo intensywne i długotrwałe ulewy albo nadzwyczajnych i zewnętrznych wydarzeń, którym nie można było zapobiec (wojna, restrykcje stanu wojennego, powstanie, rewolucja, zamieszki itp.). W rozumieniu niniejszej umowy siłą wyższą nie są w szczególności deficyt sprzętowy, kadrowy, materiałowy, spory pracownicze, strajki, trudności finansowe ani też kumulacja takich czynników.
3. Strona umowy stojąca w obliczu siły wyższej musi niezwłocznie poinformować drugą stronę umowy o zaistniałej sytuacji, naturze problemu, przewidywanym czasie trwania oraz przewidywanych konsekwencjach, jak również podjąć działania w celu zminimalizowania możliwych szkód.
4. Strona umowy powołująca się na okoliczność siły wyższej powinna udokumentować jej zaistnienie.

§ 8

1. Wykonawca nie zamierza powierzyć wykonania części umowy podwykonawcy. / Wykonawca zamierza powierzyć wykonanie następującej/następujących części umowy <nazwa części>..... podwykonawcy/podwykonawcom<nazwa podwykonawcy>. **
2. Osoby do kontaktu ze strony podwykonawców: **
3. Podwykonawca <nazwa podwykonawcy> jest podmiotem, na zdolnościach lub sytuacji którego Wykonawca polegał w celu potwierdzenia spełniania warunku <wskazanie warunku> w postępowaniu w sprawie zamówienia publicznego numer **
4. Wykonawca zobowiązany jest do zawiadamiania Zamawiającego o wszelkich zmianach w zakresie realizacji umowy przez podwykonawców lub osób do kontaktu ze strony podwykonawców, w tym w szczególności przekazywania informacji na temat nowych podwykonawców, którym zamierza powierzyć realizację dostaw w późniejszym okresie.
5. Powierzenie wykonania części umowy podwykonawcom nie zwalnia Wykonawcy z odpowiedzialności za należyte wykonanie tej części umowy.

§ 9

1. Wszelkie zmiany niniejszej umowy wymagają zachowania formy pisemnej, pod rygorem nieważności.
2. Strony postanawiają, że zawarte w niniejszej Umowie informacje niezbędne do sprawnej realizacji postanowień niniejszej Umowy, jednak takie, które w okresie realizacji Umowy mogą ulegać zmianie z przyczyn niezależnych od Stron lub w związku z optymalizacją realizacji Umowy (np. dane teleadresowe, kontaktowe, adresy internetowe, procedury w zakresie współpracy między Stronami), opracowane przez Strony Umowy, aktualizowane są na bieżąco i nie wymagają zachowania formy pisemnej.
3. Zmiany umowy mogą być wprowadzone w przypadku zaistnienia co najmniej jednej z okoliczności określonych w art. 144 ust. 1 pkt od 2) do 6) ustawy *Prawo zamówień publicznych* oraz w następujących sytuacjach:
 - 1) zmiany w zakresie udziału podwykonawców w realizacji zamówienia; jeżeli zmiana albo rezygnacja z podwykonawcy dotyczy podmiotu, na którego zasoby Wykonawca powoływał się, na zasadach określonych w art. 22a ust. 1 ustawy *Prawo zamówień publicznych*, w celu wykazania spełniania warunków udziału w postępowaniu, Wykonawca jest obowiązany wykazać Zamawiającemu, że proponowany inny podwykonawca lub Wykonawca samodzielnie spełnia warunki udziału w postępowaniu w stopniu nie mniejszym niż podwykonawca, na którego zasoby Wykonawca powoływał się w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia;
 - 2) zmiany terminu realizacji umowy wskazanego w § 2 ust. 1 umowy, w szczególności gdy dotrzymanie pierwotnego terminu nie będzie możliwe ze względów organizacyjnych;
 - 3) zmiany zakresu przedmiotowego niniejszej umowy, w szczególności zmiany liczby Oprogramowania oraz wynikającej z tego zmiany wynagrodzenia Wykonawcy.

§ 10

1. Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1), dalej „RODO”, Zamawiający informuje, że:
 - 1) administratorem danych osobowych Wykonawcy jest Małopolski Instytut Kultury w Krakowie siedziba: ul. 28 lipca 1943 nr 17C, 30-233 Kraków, adres email: instytut@mik.krakow.pl
 - 2) inspektorem ochrony danych osobowych w Małopolskim Instytucie Kultury w Krakowie jest Pan Tomasz Włodarski, kontakt: adres e-mail: wlodarski@mik.krakow.pl, telefon 12 422 18 84,
 - 3) dane osobowe Wykonawcy przetwarzane będą na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c RODO w celu związanym z postępowaniem o udzielenie zamówienia publicznego: Dostawa infrastruktury

serwerowej i oprogramowania wraz z dowozem, montażem i instalacją w ramach projektu pn. „Wirtualna Małopolska” prowadzonym w trybie przetargu nieograniczonego;

- 4) odbiorcami danych osobowych Wykonawcy będą osoby lub podmioty, którym udostępniona zostanie dokumentacja postępowania w oparciu o art. 8 oraz art. 96 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 ze zm.), dalej „ustawa Pzp”;
 - 5) dane osobowe Wykonawcy będą przechowywane, zgodnie z art. 97 ust. 1 ustawy Pzp, przez okres 4 lat od dnia zakończenia postępowania o udzielenie zamówienia, a jeżeli czas trwania umowy przekracza 4 lata, okres przechowywania obejmuje cały czas trwania umowy;
 - 6) obowiązek podania przez Wykonawcę danych osobowych bezpośrednio dotyczących Wykonawcy jest wymogiem ustawowym określonym w przepisach ustawy Pzp, związanym z udziałem w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego; konsekwencje niepodania określonych danych wynikają z ustawy Pzp;
 - 7) w odniesieniu do danych osobowych Wykonawcy decyzje nie będą podejmowane w sposób zautomatyzowany, stosowanie do art. 22 RODO;
2. Wykonawca posiada:
- na podstawie art. 15 RODO prawo dostępu do danych osobowych jego dotyczących;
 - na podstawie art. 16 RODO prawo do sprostowania jego danych osobowych*;
 - na podstawie art. 18 RODO prawo żądania od administratora ograniczenia przetwarzania danych osobowych z zastrzeżeniem przypadków, o których mowa w art. 18 ust. 2 RODO **;
 - prawo do wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy Wykonawca uzna, że przetwarzanie jego danych osobowych narusza przepisy RODO;
3. Wykonawcy nie przysługuje:
- w związku z art. 17 ust. 3 lit. b, d lub e RODO prawo do usunięcia danych osobowych;
 - prawo do przenoszenia danych osobowych, o którym mowa w art. 20 RODO;
 - na podstawie art. 21 RODO prawo sprzeciwu, wobec przetwarzania danych osobowych, gdyż podstawą prawną przetwarzania danych osobowych Wykonawcy jest art. 6 ust. 1 lit. c RODO.

- ***Wyjaśnienie:** skorzystanie z prawa do sprostowania nie może skutkować zmianą wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego ani zmianą postanowień umowy w zakresie niezgodnym z ustawą Pzp oraz nie może naruszać integralności protokołu oraz jego załączników.
- **** Wyjaśnienie:** prawo do ograniczenia przetwarzania nie ma zastosowania w odniesieniu do przechowywania, w celu zapewnienia korzystania ze środków ochrony prawnej lub w celu ochrony praw innej osoby fizycznej lub prawnej, lub z uwagi na ważne względy interesu publicznego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego.

§ 11

1. Spory wynikłe na tle realizacji niniejszej umowy będzie rozstrzygał Sąd właściwy miejscowo dla siedziby Zamawiającego.
2. Niniejszą umowę sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

.....
Zamawiający

.....
Wykonawca

** Załącznikiem do niniejszej umowy będzie złożony przez Wykonawcę w ofercie formularz oferty (zgodnie z załącznikiem nr 4 do SIWZ) i złożone w ofercie dokumenty określone w pkt VII.7 SIWZ.*

*** Niepotrzebne skreślić*